

แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง*

GUIDELINES FOR PREVENTING AND SOLVING PROBLEMS OF CORRUPTION IN LOCAL ELECTIONS IN THE AREA OF MUEANGRAYONG DISTRICT, RAYONG PROVINCE

นัทธมน กันเกา

Nuttamon kankao

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์

Supasawad Chardchawarn

สาขาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

Program in Politics and Governments, Political Science, Thammasat University, Bangkok, Thailand

E-mail: newcear.nut@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง และ 3) ศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 5 คน เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง และการปราบปรามผู้กระทำความผิด และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเลือกตั้งจำนวน 6 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ได้แก่ การใช้เงินซื้อคะแนนเสียง การแจกสิ่งของแทนการจ่ายเงิน การสัญญาว่าจะให้ การแสดงตัวโดยการไปร่วมงาน การย้ายทะเบียนบ้าน การใช้บัตรประชาชนปลอม การโฆษณาเกินจริง การขนคนไปลงคะแนน การเปลี่ยนหีบเลือกตั้ง การนับคะแนนไม่ตรงตามความเป็นจริง การใช้อิทธิพลข่มขู่ การส่งผู้สมัครหน้าใหม่ และการใช้อำนาจรัฐ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ ระบบสังคมและวัฒนธรรม งบประมาณการบริหารงาน ความกลัว ระบบ

* Received 18 January 2023; Revised 30 January 2023; Accepted 31 January 2023

กฎหมาย และการศึกษา 3) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นฯ ควรเริ่มจากการให้ความรู้อย่างถูกต้องถึงผลกระทบของการทุจริตเลือกตั้ง รวมถึงแก้ไขกฎหมาย อีกทั้งเร่งสร้างการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคประชาชน และภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเศรษฐกิจเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน

คำสำคัญ: แนวทางการป้องกัน, ปัญหาการทุจริต, การเลือกตั้งท้องถิ่น, อำเภอเมืองระยอง

Abstract

The objectives of this research article were to study; 1) To study the pattern of corruption in local elections in the area of Muangrayong District, Rayong Province. 2) To analyze factors Affecting Corruption in Local Elections in Muangrayong District, Rayong Province. 3) To study guidelines for preventing and solving problems of corruption in local elections in the area of Mueangrayong District, Rayong Province. This was qualitative research. The key informant group, comprising 5 government officials, is responsible for organizing elections. And the suppression of offenders and a group of 6 electoral stakeholders People use specific methods of choice. The in-depth interviews were used for data collection and qualitative data were analyzed by descriptive analysis to bring conclusions according to research objectives. The results showed that; 1) The form of corruption in local elections is the use of money to buy votes. Giving away things instead of spending money, promising to give, showing up by attending the event, transfer of house registration, using a fake ID card, exaggerated advertising, bringing people to vote, changing the ballot box and counting the ballots are inaccurate, intimidation of the submission of new applicants and the use of state power. 2) Factors affecting corruption in local elections include economic conditions and social and cultural systems, budget for local administration, people's fears, legal systems and education. 3) Guidelines for preventing and solving problems of corruption in local elections in the area of Mueangrayong District, Rayong Province start with providing a proper understanding of the consequences of electoral fraud and may have to amend the relevant laws and accelerate the participation of the people's politics. The government sector must seriously focus on solving economic problems to create a good quality of life for the people.

Keywords: Prevention Guidelines, Corruption problem, Local Elections, Mueangrayong District

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันนั้น การรวมศูนย์อำนาจนั้นมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการบริหารปกครองประเทศที่ประกอบไปด้วยประชากรมากมาย และพื้นที่กว้างไกล และเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองการปกครอง สอดคล้องกับบรรคัคดี อูวรรณโณ กล่าวว่า การจะจัดการปกครองอย่างไรก็ตามจะต้องจัดให้รัฐบาลมีอำนาจและบทบาทน้อยลงเพื่อที่ประชาชนจะได้มีอำนาจและบทบาทมากขึ้น (บรรคัคดี อูวรรณโณ, 2557) ดังนั้น การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจการปกครองให้อยู่ในมือขององค์กรหรือสถาบันที่อยู่นอกศูนย์กลางออกไป จึงต้องมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมา ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากรภายในมีคุณค่าและความสำคัญ สอดคล้องกับพัฒน์ภูมิ ผ่องยุบล และคณะ กล่าวว่า แนวทางประชาธิปไตยแบบผ่านตัวแทนเป็นหลัก สิ่งนี้ส่งผลให้บทบาทของนักการเมืองซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนมีความสำคัญมาก (พัฒน์ภูมิ ผ่องยุบล และคณะ, 2564) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นหน่วยทางการเมืองที่มีอยู่ทั่วประเทศ โดยแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ศูนย์รวมข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ รายงานว่า ประเทศไทยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีมากที่สุด คือ 6,650 แห่ง และรองลงมา คือ เทศบาล 1,283 แห่ง (ศูนย์รวมข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล, 2564)

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปกครองในรูปแบบองค์กรส่วนท้องถิ่นทั่วไปประกอบไปด้วย 3 รูปแบบ คือองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพบการทุจริตการเลือกตั้งในทุกองค์กรมาตั้งแต่ในอดีต อันจะเห็นได้จากรายงานของของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องการคัดค้านการเลือกตั้งท้องถิ่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2546 – 2558 ที่พบว่า มีเรื่องร้องเรียนในทุก ๆ ปีเป็นจำนวนมาก และในการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมา ตั้งแต่ช่วงพ.ศ. 2563 – 2564 ที่ผ่านมา เกิดการร้องเรียนทั้งสิ้น 4,187 เรื่อง ส่วนใหญ่ร้องเรียนเกี่ยวกับการซื้อเสียง การทำลายป้ายหาเสียง และการสัญญาว่าจะให้ในขณะหาเสียง ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนเข้าข่ายการทุจริตเลือกตั้งทั้งสิ้น โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบคำร้องและรับคำร้องในระดับจังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2557) ซึ่งปัจจัย

สำคัญที่เป็นสาเหตุก่ออันก่อให้เกิดการทุจริตเลือกตั้งนั้น สาเหตุหนึ่งคือ ผลประโยชน์ที่ได้จากการเข้าไปมีอำนาจในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ โดยเฉพาะในจังหวัดระยองที่เป็นหนึ่งในจังหวัดเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ที่มีงบประมาณมูลค่ามหาศาล ซึ่งสอดคล้องกับทัศนัย คุ่มครอง ที่กล่าวว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลประโยชน์จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของงบประมาณและทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่จำนวนมาก จึงทำให้มีคนจำนวนมากมุ่งหวังที่จะเข้ามามีตำแหน่งในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ จนบางครั้งเกิดความขัดแย้งจนถึงขั้นฟ้องร้องฝ่ายตรงข้ามในรูปแบบต่าง ๆ และการเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา พบการทุจริตเลือกตั้งทั้งที่สามารถดำเนินคดีความทางกฎหมายได้ และไม่สามารถดำเนินคดีทางกฎหมายจำนวนมาก โดยมีรูปแบบของการทุจริตแตกต่างกันออกไป (ทัศนัย คุ่มครอง, 2559)

ทั้งนี้ สภาพความรุนแรงของปัญหาการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดระยองที่เพิ่มขึ้น อันจะเห็นได้จากข่าวการทุจริตเลือกตั้งมาอย่างสม่ำเสมอ และมีรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง พบเรื่องราวเกี่ยวกับการทุจริตเลือกตั้งของในพื้นที่อำเภอเมืองระยองมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง, 2565) ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังของประชาชนทำให้เกิดการทุจริตเลือกตั้งได้ง่าย

ดังนั้น จากความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารจัดการด้านความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่จังหวัดระยอง และปัญหาด้านการทุจริตเลือกตั้งที่ยังคงมีอยู่ในพื้นที่ปัจจุบัน อันส่งผลกระทบต่อการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการทุจริตเลือกตั้ง รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น โดยมุ่งศึกษาในพื้นที่จังหวัดระยอง โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองระยอง ที่พบว่าการร้องเรียนเมื่อมีการจัดการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ ผลการวิจัยที่ได้จะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติได้ในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกจัดการเลือกตั้ง จำนวน 1 คน ซึ่งเป็น เจ้าหน้าที่ในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดระยอง 2) เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย จำนวน 2 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับชั้นสัญญาบัตร 3) เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนงานปกครอง จำนวน 2 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ในสำนักงานเทศบาลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และ 4) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเลือกตั้งท้องถิ่น ได้แก่ 4.1) ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน 4.2) ครู จำนวน 1 คน 4.3) นักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 1 คน และ 4.4) ผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 2 รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 11 คน โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 11 คน สามารถสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายเพศชายจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 55 มีอายุระหว่าง 35 - 50 ปี และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ โดยมีค่าความถี่เท่ากับ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 55

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการทุจริตเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ในระยะเวลาที่ผ่านมา สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการทุจริตเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

รูปแบบการทุจริตเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง	องค์การบริหารส่วน จังหวัด (อบจ.)	เทศบาล	องค์การบริหาร ส่วนตำบล (อบต.)
1. การใช้จ่ายเงินในการซื้อคะแนนเสียง	✓	✓	✓	✓
2. การสัญญาว่าจะให้และให้ประโยชน์แก่ชุมชน	✓	✓	✓	✓
3. การโอนย้ายทะเบียนบ้าน	✓	-	-	-
4. การโฆษณาเกินจริง	✓	✓	✓	✓
5. การชวนคนไปลงคะแนน	✓	-	-	-
6. การใช้เครือข่ายอำนาจรัฐ	✓	✓	✓	-
7. การแจกสิ่งของแทนการจ่ายเงิน	✓	✓	✓	✓
8. การแสดงตัวโดยการไปร่วมงาน	-	✓	✓	✓
9. การใช้บัตรประชาชนปลอม	-	✓	✓	✓
10. การเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้งและการนับคะแนน	-	-	-	✓
ไม่ตรงตามความเป็นจริง				
11. การใช้สิทธิพลข่มขู่	✓	✓	✓	-
12. การส่งผู้สมัครหน้าใหม่	-	-	-	✓

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยรวมของรูปแบบการทุจริตเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ได้แก่

1.1 การใช้จ่ายเงินในการซื้อคะแนนเสียง มีทั้งการซื้อทางตรงและโดยผ่านหัวคะแนนเสียง กระทำการเข้าไปจดจำจำนวนคนในแต่ละครัวเรือนโดยหัวคะแนนของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง “หัวคะแนนตามแต่ละหมู่บ้าน ผู้ซื้อเขาจะเจาะตามหมู่บ้านว่า บ้านไหนมีใครเป็นคะแนนเสียงให้เขาได้ เขาจะติดต่อกัน ซึ่งคนพวกนี้ก็จะรู้จักกันมานาน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1, 2565) อีกทั้งจำนวนเงินที่ใช้จะแตกต่างกันไปในแต่ละเขตพื้นที่ และความแตกต่างของตำแหน่ง เช่น การซื้อคะแนนเสียงในตำแหน่งนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะใช้เงินจำนวนมากกว่า การซื้อคะแนนเสียงในตำแหน่งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น “ราคาซื้อสิทธิขายเสียงมีหลายระดับอย่างในท้องถิ่น ถ้าเป็นระดับนายกฯ ก็จะสูงถึง 1000 – 2000 บาท แต่ถ้าเป็นระดับสมาชิก จะซื้ออยู่ประมาณ 500 – 1000 บาท” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2, 2565) และในการทุจริตเลือกตั้งรูปแบบดังกล่าวนี้ เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย

เลือกตั้งท้องถิ่น มาตรา 65(1) และพบในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุดที่ผ่านมา จำนวนเงินที่ใช้ในการซื้อสิทธิขายเสียงนั้น พบว่า จำนวนเงินที่ใช้ในแต่ละพื้นที่หรือในแต่ละระดับของการเลือกตั้งท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกัน โดยการใช้เงินสำหรับซื้อคะแนนเสียงผู้สมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกฯ ก็จะใช้เงินในการซื้อคะแนนเสียงมากกว่าตำแหน่งสมาชิกฯ

1.2 การสัญญาว่าจะให้และให้ประโยชน์แก่ชุมชน ทั้งการจัดงานเลี้ยงการจัดให้มีมหรสพเป็นการดำเนินการระหว่างหาเสียง โดยใช้ช่องว่างทางกฎหมายโดยการนำเสนอไปกับนโยบายการหาเสียง “บอกว่าจะมาสร้างถนน สร้างลานกีฬาให้ สนามฟุตบอลในชุมชน และมีช่วงหาเสียงก็จะบอกว่าจะพาไปศึกษาดูงานที่ต่างจังหวัดแบบฟรีทั้งงาน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7, 2565) กรณีดังกล่าวนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและยากต่อการตรวจสอบ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจจะต้องพิจารณาโดยละเอียดและรอบคอบ เป็นการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งมาตรา 65(2), 65(3), 65(4)

1.3 การโอนย้ายทะเบียนบ้าน โดยเป็นการจัดการให้มีการย้ายทะเบียนบ้านของกลุ่มคนที่จะมาเป็นคะแนนเสียงจากภูมิลำเนาอื่นมาสู่ภูมิลำเนาที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งการทุจริตเลือกตั้งในลักษณะนี้จะต้องเตรียมการล่วงหน้าเป็นเวลานาน และต้องได้รับความช่วยเหลือทั้งจากคนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง เพราะการโอนย้ายทะเบียนบ้านประชาชนจำนวนมาก จากภูมิลำเนาเดิมไปยังภูมิลำเนาใหม่ย่อมเป็นการผิดสังเกต “เป็นข้อสังเกตที่ว่า จะมีการย้ายชื่อคนในช่วงก่อนที่จะมีการเลือกตั้งภายในไม่เกิน 2 ปี อีกทั้งหลายคนหลายชื่อในบ้านหลังหนึ่งเพื่อเตรียมการหรือไม่ ซึ่งต้องลงไปตรวจสอบให้ชัดเจน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1, 2565) ซึ่งการย้ายคนเข้าทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งมิชอบ เป็นการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง มาตรา 48

1.4 การโฆษณาเกินจริง เป็นรูปแบบการทุจริตอีกรูปแบบเพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง เช่น การกล่าวว่าจะจบการศึกษาที่สูงกว่าคู่แข่งแต่เป็นวุฒิมัธยมศึกษาปถม กรณีดังกล่าวเป็นการหลอกลวง “เคยมีนายก อบจ. หาเสียงเกินความจริง อ้างว่าจะจบการศึกษาระดับปริญญาเอก แต่ไม่ได้เรียนจบจริง จึงทำให้โดนใบแดง และห้ามลงสมัครรับเลือกตั้งถึง 10 ปี” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1, 2565) และยังรวมไปถึงการใส่ร้ายผู้อื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จ, สมัครรับเลือกตั้งโดยขาดคุณสมบัติฯ ,หลอกลวงฯ ซึ่งทั้งหมดเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งมาตรา 65(5), มาตรา 120, มาตรา 66

1.5 การขนคนไปลงคะแนน เป็นการดำเนินการโดยกลุ่มหัวคะแนน ซึ่งเป็นการไปเกณฑ์ผู้คนที่ยังไม่ได้มาลงคะแนนเสียงให้มาลง โดยการจัดพาหนะรับส่ง “จะมีข้อสังเกตว่า พวกเขาจะมากันเป็นขบวนรถ รถหนึ่งคันแต่มีหลายคนและมีการจัดแจงเอกสารให้กัน และกลับไปพร้อมกัน” (ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 11, 2565) ซึ่งเป็นการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้ง มาตรา 67

1.6 การใช้เครือข่ายอำนาจรัฐ เป็นการที่ผู้สมัครบางรายมีเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการได้เปรียบในการเลือกตั้ง “ใช้อิทธิพลของกลุ่มในจังหวัดช่วยเหลือเลือกตั้ง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4, 2565) และโดยเจ้าหน้าที่รัฐอาจจะคอยเพ่งเล็งฝ่ายตรงข้าม จนทำให้อีกฝ่ายนั้นสามารถดำเนินการทุจริตได้โดยไม่ถูกจับตามอง กรณีดังกล่าว เป็นการกระทำความผิดกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น มาตรา 69 และมาตรา 119

1.7 การแจกสิ่งของแทนการใช้เงิน ในการใช้เงินอาจจะถูกจับได้ง่าย ดังนั้นจึงเปลี่ยนจากการใช้เงินมาเป็นการให้สิ่งของแทน ไม่ว่าจะเป็นการแจกเครื่องดื่มสุรา “การซื้อเสียงก็มาก แต่สมัยนี้ที่เห็น ก็มีให้เหล้าแทนเงิน เพราะเหล้ามีเกรตมีค่า ถ้าให้เงินถูกจับได้ง่าย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1, 2565) หรือการแจกเครื่องอุปโภค เช่น ผ้าหมักกันหนาว หรือการแจกข้าวสาร “บางทีไม่ได้ให้เงิน แต่การนำถุงยังชีพ มาให้ผู้เฒ่าผู้แก่ตามบ้านแบบเบอร์ไลมา หรือบอกกล่าวเพื่อผูกไมตรีต่อกัน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5, 2565) ซึ่งกรณีลักษณะนี้อาจจะทำการเลือกตั้งเป็นเวลานาน เพื่อให้ชาวบ้านเกิดการจดจำและเกิดความคุ้นเคย และเมื่อถึงการเลือกตั้ง ชาวบ้านก็จะมอบความไว้วางใจให้โดยการไปลงคะแนนเสียง ซึ่งในกรณีดังกล่าวนี้อาจจะยากต่อการตรวจสอบและเอาผิดตามกฎหมาย เนื่องจากในตอนแจกสิ่งของดังกล่าว ยังไม่มีการเลือกตั้งและยังไม่มีประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตเลือกตั้งออกมา อีกทั้งไม่มีผู้ใดเป็นผู้เสียหาย ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์เห็นตรงกันว่าเป็นรูปแบบการกระทำการทุจริตเลือกตั้งในอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมา

1.8 การแสดงตัวโดยการไปร่วมงานต่าง ๆ อาทิเช่น งานทำบุญ งานศพ หรืองานประเพณีต่าง ๆ ซึ่งเข้าข่ายการทุจริตอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งอาจจะทำการตรวจสอบและเอาผิดได้ยาก เนื่องจากบางครั้งการไปร่วมงานและให้การช่วยเหลือชาวบ้าน ถึงแม้จะหวังผลให้เกิดการตอบแทนโดยการไปลงคะแนนเสียง “ไปช่วยงานบุญ งานบวชพระ งานแต่งงาน เห็นหน้าในงานเหล่านี้ประจำ เขาใช้ความคุ้นหน้าคุ้นตา” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3, 2565) “ช่วงก่อนเลือกตั้งจะเห็นว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะเข้าไปกมื่อกราบไหว้เพื่อแสดงตัว และแสดงไมตรีจิตและใส่ซองด้วยเงินจำนวนหนึ่งให้” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6, 2565) แม้ว่าจะยังไม่มีกฎหมายเอาผิดในกรณีดังกล่าว ซึ่งต้องอาศัยการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งการไปร่วมงานผู้รับสมัครเลือกตั้งอาจจะส่งตัวแทนไปร่วมและอาจมีการแจกเงินล่วงหน้า หรือแจกสิ่งของในการไปร่วมงานในแต่ละครั้ง เป็นการอาศัยช่องว่างทางกฎหมายเพื่อการทุจริตเลือกตั้งอีกรูปแบบหนึ่งที่พบเจอในการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นประจำ

1.9 การใช้บัตรประชาชนปลอม “มีบัตรประชาชนชนมาเยอะ แต่ตัวจริงไม่ได้มาก หรือไม่ได้อยู่ในที่นี้แต่มา” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9, 2565) เป็นลักษณะที่พบว่ามีผู้นำนามบัตรประชาชนไม่ตรงกันกับที่อยู่หรือภูมิลำเนาปัจจุบัน “เขาที่อยู่เดิมไปให้คนอื่นกา หัวคะแนนก็เป็นคนในนั้น เขารู้กันภายใน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 11, 2565) จะเห็นได้ว่า

การใช้บัตรประชาชนปลอมไม่เพียงแต่การปลอมบัตรขึ้นมา แต่มีในลักษณะของการเอา ภูมิลำเนาเดิมไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือเปลี่ยนชื่อเปลี่ยนที่อยู่แต่ก็เอารายชื่อคนที่อยู่ในภูมิลำเนา แต่ไม่มีตัวตนมาโดยให้ผู้อื่นมาสวมสิทธิแทน ซึ่งเกิดขึ้นได้หากคนในหน่วยเลือกตั้งเป็นญาติกันก็จะช่วยเหลือกันเป็นวิธีการที่เคยเกิดขึ้นอาจพบไม่มาก

1.10 การเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้งและการนับคะแนนไม่ตรงตามความเป็นจริง เป็นการทุจริตในระดับที่ต้องกระทำกันเป็นเครือข่าย และต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้ง “เคยมีเป็นวิธีการเปลี่ยนบัตรระหว่างทาง เขาจะทำการเป็นกระบวนการภายในคนของเขาตัวเอง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3, 2565) ซึ่งการเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้งอันเป็นการขนส่งระหว่างทางโดยต้องกระทำเป็นเครือข่าย “ที่เคยเห็นเขานับคะแนนไม่รู้ว่าคะแนนมันเพิ่มมาจากไหน บางทีคะแนนมากกว่าบัตร หรือบัตรก็มากกว่าคะแนน แต่เขาจะมีวิธีการจัดการของเขาตัวเองภายใน ทำลายหลักฐานไม่ให้ถึงตัว” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6, 2565) จะเห็นได้ว่ารูปแบบการกระทำการทุจริตเลือกตั้งทั้งสองรูปแบบนี้ เป็นวิธีการที่กระการโดยอาศัยหลายบุคคลและหลายขั้นตอน ยากต่อการเอาผิด ต้องมีแนวทางการพิจารณาความ และต้องมีพยานหลักฐานที่สามารถเอาผิดได้ชัดเจน เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก แต่ก็เคยเกิดขึ้นแล้ว

1.11 การใช้อิทธิพลข่มขู่ เป็นลักษณะการกระทำการเข้าข่ายการทุจริตเลือกตั้งได้เช่นกัน หากโดยใช้อำนาจและความรุนแรง ข่มขู่ประชาชนในพื้นที่ให้มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง หรือเป็นการข่มขู่ผู้สมัครคู่แข่งให้ถอนตัวจากการลงสมัครรับเลือกตั้ง “คนที่มีพวกมากมักได้เสมอ สังเกตไหมว่าผู้สมัครคนไหนที่อิงอยู่กับกลุ่มการเมืองใหญ่ๆ ก็มักจะได้เป็น เคยได้ยินว่ามีเหตุการณ์การระเบิดรถของผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามก่อนวันเลือกตั้ง หรือมีการยิงเพื่อข่มขู่ผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามมาก่อนหน้านี้ด้วยนะ แต่ปัจจุบันคงทำไม่ได้แล้วมั้ง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8, 2565) นอกจากนี้ยังมีการข่มขู่จากผู้มีตำแหน่งทางการเมืองอิงกับการเมืองระดับชาติอีกด้วย “เคยเห็นว่ามีผู้สมัครท่านหนึ่ง เป็นพรรคพวกกับกลุ่มทหาร เขาพากันมาตรวจสอบฝ่ายตรงข้ามมากันเป็นกลุ่มเลยนะ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 10, 2565) จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่เกิดขึ้น เป็นสถานการณ์หนึ่งที่ใช้เข้าข่ายการทุจริตเลือกตั้งเพื่อหวังคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่ก็เป็นรูปแบบที่ยากต่อการพิจารณาเอาผิดได้เช่นกัน

1.12 การส่งผู้สมัครหน้าใหม่ เป็นหนึ่งในรูปแบบที่อาจนำไปสู่การทุจริตเลือกตั้งได้อีกลักษณะ ซึ่งตรวจสอบและเอาผิดได้ยาก เพราะผู้สมัครบางรายอาจจะว่าจ้างผู้สมัครหน้าใหม่ให้ลงรับสมัครเพื่อเป็นการตัดคะแนนเสียงคู่แข่งในขณะที่คะแนนเสียงของตนเองยังคงเดิมอยู่ “เคยมีเรื่องร้องเรียนมาในลักษณะว่า มีการจ้างคนมาสมัครเพื่อแข่งขันกับตัวเองที่หวังจะเป็นผู้ชนะการเลือกตั้ง เขากระทำการเพราะว่ามีกฎหมายกำหนดว่าต้องได้รับคะแนนเสียงเกิน 10 % ถ้าต่ำกว่าจะถูกให้ออกและไม่สามารถลงสมัครเลือกตั้งได้” (ผู้ให้ข้อมูล

สำคัญคนที่ 1, 2565) สำหรับสาเหตุที่ตรวจสอบและเอาผิดได้ยากเพราะการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวนี้อาจจะถูกแก้ต่างและชี้แจงว่า เป็นกลยุทธ์ของผู้สมัครก็เป็นได้

2. ผลการวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ส่วนใหญ่ เกิดจากการที่ชาวบ้านในพื้นที่มีฐานะยากจน โดยเฉพาะการศึกษาที่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการซื้อสิทธิขายเสียง อีกทั้งยังไม่สามารถวิเคราะห์หรือแยกแยะได้ว่า พฤติกรรมของนักการเมืองมีนัยซ่อนเร้นหรือไม่ ตัวอย่างเช่น การหาเสียงโดยการสัญญาว่าจะให้ จะนำเสนอโครงการต่าง ๆ เกินกว่าความเป็นจริงหรือไม่ และเทคโนโลยีในปัจจุบันซึ่งสามารถส่งผลกระทบได้ทั้งทางบวกและทางลบ ในกรณีทางบวกอาจจะมองได้ว่า การรายงานหรือการถ่ายภาพพฤติกรรมกาทุจริตเลือกตั้งนั้นสามารถทำได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในมุมกลับกันเทคโนโลยีที่พัฒนาก็กลับเป็นปัจจัยสำคัญโดยเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อกระทำการทุจริตได้เช่นกัน และนอกจากนี้แล้วในระบบสังคมและวัฒนธรรมนั้น ยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตเลือกตั้งด้วย เช่นกัน ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอธิบายว่า ในบางครั้งเมื่อมีผู้สมัครลงเลือกตั้งมาร่วมงานหรือมาช่วยงานของชาวบ้าน ชาวบ้านส่วนหนึ่งก็จะถือว่าเป็นหนี้บุญคุณที่ต้องตอบแทน ถึงแม้ว่าอาจจะไม่ใช่ผู้สมัครที่ตนเองต้องการเลือกก็ตาม

ในขณะที่การมุ่งเน้นในการเข้าสู่ตำแหน่งนักการเมืองท้องถิ่นจนส่งผลให้เกิดการทุจริตการเลือกตั้งนั้น ส่วนหนึ่งยังคงเกิดมาจากระบบประมาดการบริหารท้องถิ่นจำนวนมาก ที่เป็นแรงจูงใจให้นักการเมืองต้องการเข้าสู่ตำแหน่ง และในส่วนนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการประจำที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน อีกทั้งจากช่องว่างทางกฎหมายหลายประการและจากบทลงโทษที่ไม่รุนแรง จึงทำให้การทุจริตเลือกตั้งเกิดขึ้นได้โดยง่าย “โดยเฉพาะระบบพี่น้อง เครือญาติใครก็เป็นเครือญาติกันหมด ต่อให้นโยบายดีแค่ไหนก็แพ้นคนที่มีพี่น้องเยอะและเงินเยอะอยู่ดี” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2, 2565) ซึ่งยังไม่รวมถึงความกลัวของประชาชนที่พบเห็นเหตุการณ์การทุจริตแล้วไม่กล้าร้องเรียนหรือร้องเรียนแล้วแต่ไม่กล้ามาให้ข้อมูลในฐานะพยาน

3. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งฯ นั้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคน มุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การกระทำแบบใดเข้าข่ายการทุจริตเลือกตั้ง อีกทั้งยังต้องให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริตเลือกตั้ง ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนเสนอว่า ควรมีการแก้กฎหมายโดยเฉพาะบทลงโทษ รวมทั้งกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนและตรวจสอบ ที่อาจจะต้องมีความรวดเร็ว และอาจจะต้องมีการรับรองความปลอดภัยของพยานในคดีทุจริตเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามพบว่ามีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเห็นว่าควรแก้ไขโครงสร้างการเลือกตั้งในระดับภาพรวมของประเทศ โดยมีความเห็นจากผู้ที่สัมภาษณ์ที่น่าสนใจในหลายประเด็น ได้มีความเห็น ดังนี้

“คิดว่าควรจะต้องแก้ที่การชูประเด็นการทุจริตเลือกตั้งในท้องถิ่น แบบให้มันเป็นประเด็นที่คนให้ความสำคัญมาก ๆ นะ เหมือนชูประเด็นขึ้นมาเรื่อยๆ ไม่น่าให้คนมองว่าเป็นเรื่องทั่วไป เป็นเรื่องปกติที่มันเกิดขึ้นอยากให้ทุกหน่วยงานเข้ามาร่วมแก้ไข ควรแก้การปลูกฝังจิตสำนึกของคนให้มีความ Active ต่อการทุจริตเลือกตั้ง” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3, 2565)

“อาจต้องไปแก้ที่โครงสร้างของประเทศเลย พุดตามตรงประเทศเรามีกฎหมายเยอะมากแต่ถูกเขียนให้ผู้มีอำนาจส่วนใหญ่ปฏิบัติจริงได้ยาก เพราะต้องตีความในทางปฏิบัติจึงเกิดปัญหา” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6, 2565)

“ส่วนหนึ่งมาจากความไม่มั่นใจว่าข้อมูลที่เรารับหรือแจ้งเข้าไปมันจะปลอดภัยต่อข้อมูลที่เรเปิดเปิดเผยหรือป่าว หลักปัญหามันอยู่ที่ความปลอดภัยลงคิดดูสิ ถ้าเปิดเผยไปแล้วจะเกิดอะไรตามมา” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 11, 2565)

อย่างไรก็ตามพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนมีความคิดเห็นว่า ควรแก้ไขที่เศรษฐกิจด้วยเช่นกัน รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคประชาชนในการตรวจสอบการทุจริต

“คิดว่าต้องเกิดการรวมตัวของคนที่มีความคิดเดียวกันที่อยากตรวจสอบ ให้ชาวบ้านมีความสนใจที่จะร่วมพัฒนาชุมชนเป็นหูเป็นตา ก็น่าจะแก้ไขได้ อีกอย่างบทบาทของภาคประชาชน แบบที่รวมตัวกันแก้ไขเรื่องนี้อย่างชัดเจนไม่เห็นนะ ถ้ามีก็จะมีตึนนะ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4, 2565)

“การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหานี้สำคัญอยู่แล้วเพราะข้อมูลส่วนมากมาจากประชาชนในพื้นที่นะ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9, 2565)

“ต้องได้รับการร่วมมือหลายภาคส่วนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐประชาชนและกึ่งการเมือง ต้องแบบบูรณาการหลาย ๆ องค์กรนโยบายทุกตัวมีความสำคัญกับประชาชน” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7, 2565)

“แก้ไขไม่ได้หรอกตราบดีที่ยังมีคนอยากได้เงิน ก็มีการซื้ออยู่ดี ต้องให้ทุกคนเท่าเทียมกันในชุมชนของเราเท่าเทียมกันเขาก็ไม่ยากได้ ให้เขามีพื้นฐานคุณภาพชีวิตที่ดี มีเครื่อง

อุปโภค บริโภคการศึกษาก็มีผลนะ แต่ไม่ถึง 50% คือเราเรียนจบมีงานทำก็ไม่อยากรับเงินก็ได้ นะแต่มันแล้วแต่คนพื้นฐานครอบครัวสังคม” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8, 2565)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปราย ได้ดังนี้

1. รูปแบบการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พบว่ามีหลายรูปแบบ ได้แก่ การใช้เงินในการซื้อคะแนนเสียง การแจกสิ่งของแทนการใช้เงิน การสัญญาว่าจะให้ การปรากฏตัวโดยการไปร่วมงาน การโอนย้ายทะเบียนบ้าน การใช้บัตร ประชาชนปลอม การโฆษณาเกินจริง การขนคนไปลงคะแนน การเปลี่ยนหีบบัตรเลือกตั้งและ การนับคะแนนไม่ตรงตามความเป็นจริง การใช้อิทธิพลข่มขู่ การส่งผู้สมัครหน้าใหม่เพื่อตัด คะแนนเสียงคู่แข่ง และ การใช้เครือข่ายอำนาจรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรชัย เทพปัญญา กล่าวไว้ว่า การเลือกตั้งทุกครั้งที่ผ่านมา มีการทุจริตที่จับได้และจับไม่ได้เป็น จำนวนมาก วิธีการ รูปแบบ กระบวนการทุจริตก็จะแตกต่างกันไปในแต่ละครั้ง ซึ่งมีความต้องการ ที่จะให้จับไม่ได้ ไล่ไม่ทัน ถึงแม้จะมีการให้ใบเหลืองใบแดง การตัดสิทธิทางการเมือง แต่ปรากฏ ว่านักทุจริตการเลือกตั้งก็ยังคงปราศจากความเกรงกลัว (พรชัย เทพปัญญา, 2555) และยังมี ผลการวิจัยของวิทยา ชินบุตร กล่าวไว้ว่า การโกงการเลือกตั้งเป็นวิธีการของพฤติกรรมการ เลือกตั้งเปี่ยงเบน โดยเฉพาะการใช้อิทธิพลของระบบราชการ ซึ่งอาจใช้วิธีการโกงการเลือกตั้ง แบบใดแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบผสมกันก็ได้ (วิทยา ชินบุตร, 2559) และยังมีงานวิจัยของทัต ดนัย คุ่มครอง ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการทุจริตเลือกตั้งโดยเปรียบเทียบระหว่างองค์การบริหาร ส่วนตำบล A (นามสมมุติ) และเทศบาลตำบล B (นามสมมุติ) ซึ่งพบว่า รูปแบบการทุจริต เลือกตั้งขององค์การบริหาร ส่วนตำบล A มีรูปแบบการทุจริตการเลือกตั้งซื้อเสียง การโกง แบบย้ายคนเข้าและออก การจัดให้มีคนของตนเป็นคณะกรรมการเลือกตั้งและในส่วนของ เทศบาล B มีรูปแบบการทุจริตการเลือกตั้งรูปแบบการซื้อเสียง การตลาดการเมือง และการใช้ อำนาจรัฐ (ทัตดนัย คุ่มครอง, 2559) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัชชานุช พิธิธนา รัตน์ พบว่า รูปแบบวิธีการและเครือข่ายของการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีมีหลาย วิธีการ ได้แก่ การซื้อเสียงโดยตรงและโดยอ้อมด้วยกลวิธีที่หลากหลายในการใช้เงินซื้อเสียง การย้ายคนเข้ามาในเขตเลือกตั้ง การส่งผู้สมัครลงแข่งขันเพื่อตัดคะแนน การแจกสิ่งของ การใช้ อิทธิพลข่มขู่และการโจมตีคู่แข่ง ซึ่งสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากว่าผู้คนในสังคมและ ภาครัฐเริ่มให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการกระทำการทุจริตเลือกตั้ง ดังนั้น ผู้กระทำการ ทุจริตเลือกตั้งจึงพยายามสรรหาวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย (ณัชชานุช พิธิธนา รัตน์, 2561)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ประกอบด้วย สภาพเศรษฐกิจ ระบบสังคมและวัฒนธรรม งบประมาณในการบริหารงาน ความกลัว ระบบกฎหมายซึ่งมีบทลงโทษที่ไม่รุนแรง และการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรชัย เทพปัญญา พบว่า ปัจจัยของการทุจริตการเลือกตั้ง คือ ความประสงค์ของนักการเมืองที่จะมีอำนาจทางการเมืองเพื่อเข้าไปแย่งชิงทรัพยากรของประเทศ ส่วนในด้านประชาชนจะมีลักษณะทัศนคติเชิงบวกต่อการทุจริตการเลือกตั้ง (พรชัย เทพปัญญา, 2555) และยังมีผลการวิจัยของบุศรา โพธิสุข พบว่า ระบบอุปถัมภ์มีส่วนให้เกิดปัญหาทุจริตเลือกตั้ง และสาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าปัจจัยดังที่กล่าวมา ทั้งจากผลการวิจัยครั้งนี้และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อโอกาสในการทุจริตเลือกตั้งอย่างชัดเจนนั่นเอง (บุศรา โพธิสุข, 2559)

3. แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ประกอบด้วย การให้ความรู้ กล่าวคือควรมีการให้ความรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาขึ้นมาเป็นลำดับ จัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่ในรั้วของโรงเรียนและในทุกสถาบันของการศึกษาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีความตระหนักถึงความเสียหายจากการกระทำผิดกฎหมายทั้งที่เป็นผู้กระทำเองหรือเป็นผู้ร่วมกระทำด้วยก็ตาม ทั้งนี้เพื่อการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการคัดสรรผู้แทนผ่านกระบวนการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่ว่าใครก็ตามที่จะสามารถเข้ามาบริหารท้องถิ่น ต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้าใจในปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างทันท่วงที อีกทั้งควรมีการสร้างองค์ความรู้ที่สะท้อนภาพความเสียหายจากการเลือกผู้แทนที่ใช้วิธีการทุจริตเลือกตั้งเข้ามานั้นได้สร้างความเสียหายต่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนมากเช่นไร รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีการแก้ไขกฎหมายที่ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันของหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังต้องมีการสร้างการมีส่วนร่วมของการเมืองภาคประชาชนอันเป็นการสร้างภาคีเครือข่ายของภาคประชาชนให้ได้สามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาได้โดยง่ายขึ้น และการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่ต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานกับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรชัย เทพปัญญา พบว่า ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหามหาการทุจริตการเลือกตั้งเป็นรูปธรรมที่สำคัญ คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยเริ่มจากภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน (พรชัย เทพปัญญา, 2555) และผลการวิจัยของณัชชานุช พิชิตธนรัตน์ พบว่า แนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหาการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติงานอย่างจริงจังในการควบคุมและจัดการเลือกตั้ง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สุจริตและเที่ยงธรรมและควรปรับปรุงแก้ไขข้อกฎหมาย (ณัชชานุช พิชิตธนรัตน์, 2561) และยังมีผลการวิจัยของชูศักดิ์ คำล้น พบว่า หาแนวทางภาคีเครือข่ายกับกลไกการป้องกันการทุจริต

เลือกตั้งท้องถิ่น ภาคีเครือข่ายภาคประชาชนเข้าใจ รู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม อันเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยที่ภาคีเครือข่ายภาคประชาชนมีส่วนร่วมกำหนด (ชูศักดิ์ คำล้น, 2563) และสอดคล้องกับปิยะธิดา อภัยภักดิ์ พบว่า ควรนำหลักการบริหารจัดการบ้านที่ตีมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่น หลักคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งความดีมีจิตสำนึกที่ดีและที่สำคัญที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะแนวทางดังที่กล่าว ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ จะช่วยสร้างความตระหนักในความสำคัญของการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม ในขณะที่เรื่องของกฎหมายนั้นจะเป็นเครื่องมือในการลงโทษผู้กระทำความผิด หรือทุจริตเลือกตั้ง (ปิยะธิดา อภัยภักดิ์, 2559) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการแก้ไขปัญหาทุจริตการเลือกตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า รูปแบบการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ในระยะเวลาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการซื้อเสียงด้วยเงิน การให้สิ่งของเพื่อคะแนนเสียง และรูปแบบอื่นๆ จะเห็นได้ว่าการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมาได้กระทำในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายทั้งมีความเหมือนและแตกต่างกันออกไปแต่ละระดับของการเลือกตั้งของท้องถิ่น ส่วนผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการทุจริตเลือกตั้งในเขตอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยองนั้นเกิดจากปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการศึกษาและและปัจจัยด้านวัฒนธรรมระบบอุปถัมภ์ อาจกล่าวสรุปได้ว่าทั้งในด้านผู้ที่ต้องการซื้อและผู้ขายเสียงนั้นเกิดจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เป็นปัญหาหลัก ผู้คนในสังคมขาดรายได้ที่เพียงพอ ความเป็นอยู่ของผู้คนที่ยากลำบาก ทำให้ต้องดิ้นรนเพื่อตนเองและครอบครัวต้องการความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงนำมาซึ่งการหาช่องทางลัดต่าง ๆ เพื่อตน ครอบครัวหรือบริวารจะได้มีอำนาจ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บางครั้งต้องทำผิดกฎหมายก็จำยอม ดังนั้นแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ควรมีแบบแผนของการปฏิบัติระยะยาวแบบยั่งยืน ในลำดับแรกควรเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับความผิดในการกระทำการทุจริตรวมถึงผลที่จะได้รับทางกฎหมายและผลเสียที่ก่อให้เกิดกับประชาชนจากผู้กระทำการทุจริตเลือกตั้งและผู้ที่มีส่วนร่วมในการทุจริตเลือกตั้งนั้นๆ ส่วนการเร่งแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยความผิดเกี่ยวกับการทุจริตเลือกตั้งนั้นเกี่ยวพันกับหลายหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง ปัญหาที่เกิดขึ้นคือความล่าช้าและการทำงานที่ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้นภาครัฐควรจัดให้มีแบบแผนในการปฏิบัติที่ชัดเจนด้วยอาศัยหลักการของการบูรณาการร่วมกันขององค์กรและหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องให้สามารถให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างรวดเร็วและทันทั่วถึง เพราะในการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับการทุจริตเลือกตั้งในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งต้องอาศัยความรวดเร็วในการสืบหาพยานหลักฐานเพื่อทำให้เกิดความ

ชัดเจนต่อประชาชนเป็นหลัก และอีกแนวทางป้องกันที่สำคัญ คือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการรณรงค์ ให้ประชาชนเกิดจิตสำนึก และตระหนักในความสำคัญของการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม และสร้างการมีส่วนทางการเมืองของภาคประชาชนให้รักท้องถิ่น ร่วมกันป้องกันคนไม่ดีที่จะเข้ามาทำงาน เข้าบริหารองค์กรท้องถิ่นของตน โดยอาศัยการสร้างภาคีเครือข่ายของภาคประชาชนเป็นหลัก อีกทั้งภาครัฐควรแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจอย่างจริงจังให้ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดี คุณภาพชีวิตที่ดี ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมจะสามารถนำมาซึ่งการทุจริตต่างๆ ลดลงเป็นลำดับต่อไป สำหรับข้อเสนอแนะในครั้งนี้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลในเขตพื้นที่อำเภอเมือง ระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งข้อมูลที่ได้อาจจะมีความเฉพาะพื้นที่ยังไม่สามารถนำไปอ้างอิงไปยังประชากรกลุ่มใหญ่ได้ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำในพื้นที่อื่น และควรทำวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งจะทำให้สามารถได้ข้อมูลความคิดเห็นที่ครอบคลุมและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ คำล้น. (2563). วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. ภาคีเครือข่ายกับกลไก การป้องกันการทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์, 5(12), 388-402.
- ณัชชานุช พิชิตธนารัตน์. (2561). การทุจริตเลือกตั้งท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. วารสาร สห วิทยาการวิจัย, 7(1), 72-81.
- ทัตตนัย คุ่มครอง. (2559). การศึกษาเปรียบเทียบการทุจริตเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วน ตำบลและเทศบาลในจังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2557). การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- บุศรา โพธิสุข. (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดเชียงใหม่. พิษณุเวชสาร, 12(1), 151-164.
- ปิยะธิดา อภัยภักดิ์. (2559). แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันใน หน่วยงานภาครัฐ. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 13(1), 1-12.
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1. (8 มิถุนายน 2565). แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต เลือกตั้งท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง. (นางสาวนันทมน กันเกา , ผู้สัมภาษณ์)

- [illegible]

- พัฒนภูมิ ผ่องยุบล และคณะ. (2564). การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอฝักไถ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารมหาจุฬานาครทรรค์, 8(7), 90-103.
- วิทยา ชินบุตร. (2559). การเคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชนสู่การจัดตั้งพรรคการเมือง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(3), 91-98.
- ศูนย์รวมข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล. (2564). สรุปข้อมูลอปท. ทั่วประเทศ - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2565 จาก <http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp>
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดระยอง. (2565). รายงานผลการเลือกตั้ง. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2565 จาก <https://www.ect.go.th/rayong/main.php?filename=index>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2557). รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2557 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2565 จาก <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/previewer.php>